

Наливайко О.І.

кандидат юридичних наук, доцент;

Свинаренко А.О.

студент,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ПУБЛІЧНІ СЛУХАННЯ ЯК ФОРМА ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ

Однією з важливих передумов розвитку демократії є ефективна взаємодія органів місцевого самоврядування і населення. Істотне значення саме у практичних дебатах мають публічні (громадські) слухання, під час яких обговорюється конкретне питання та шляхи його вирішення, викристалізовується розуміння людиною сутності своїх прав та обов'язків, наданих і закріплених законом, шляхів їх реалізації.

До форми громадського контролю, публічних слухань, приділяють увагу як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Зокрема, такі відомі вчені-юристи, як: Л. Акопов, Р. Арутюнян, С. Братель, А. Гончаров, С. Денисюк, О. Забралова, С. Зубарев, О. Коломитцева, С. Кушнір, Л. Наливайко, Т. Наливайко, Н. Нижник, П. Покатаєв, О. Полещук, Г. Пришляк, С. Шестак та ін. На сучасному етапі розвитку відкритого суспільства публічні слухання виступають інструментом демократичної участі громадян, що застосовується органами місцевого самоврядування України, але ця тема ще потребує більш глибокого вивчення.

Одним із засобів вирішення управлінських криз перехідного періоду є залучення громадян до громадсько-політичного життя, які спостерігаються в Україні після здобуття незалежності. Згідно ст. 5 Конституції України народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. З цього конституційного положення прямо випливає, що органи місцевого самоврядування не входять до єдиного державного механізму, у зв'язку з чим, місцеве самоврядування можна розглядати як окрему форму реалізації народом належної йому влади, відповідно до розділу III Конституції України, де закріплюються лише основні форми демократії – вибори і референдум, але таких форм значно більше.

Громадський контроль є видом контролю, що здійснюється громадянським суспільством (його інституціями та окремими громадянами) і спрямований на оцінювання діяльності органів публічної влади всіх рівнів. Предметом його є дії органів державної влади та органів місцевого самоврядування, прийняті ними рішення, документи, програми та їх виконання тощо [1, с. 413].

Інструментом демократичної участі населення є публічні (громадські) слухання, що застосовується органами місцевого самоврядування в Україні. Сьогодні в українському законодавстві не закріплено поняття «публічні слухання», проте цей термін можна зустріти в інших документах, наприклад, у Наказі Головного управління державної служби України «Про затвердження Порядку проведення комунікативних заходів у Головдержслужбі України» від

16 лютого 2007 р. зазначається, що публічні слухання – комунікативний захід за участю зацікавлених представників широкого загалу громадськості та зацікавлених сторін, що передбачає обговорення, розгляд певного рішення (концепції, програми тощо) [2]. Проте, потреба у вдосконаленні форм здійснення влади народом в сучасних умовах існує в Україні. Це підтверджує Указ Президента України 24 березня 2012 р., яким була затверджена Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації [3].

Публічні (громадські) слухання проводяться не рідше одного разу на рік. Пропозиції, які виносяться за їх результатами, підлягають обов'язковому розгляду органами місцевого самоврядування [4]. Тобто процедурні питання публічних (громадських) слухань мають врегульовуватися статутами територіальних громад.

На основі проведеного дослідження, можна констатувати, що в Україні вже існує практика застосування громадських слухань як однієї зі складових досить ефективного механізму контролю за якістю управлінських послуг. Так, наприклад, молодіжний центр політичних досліджень через діяльність проекту «Голос громадськості» має досвід роботи в містах Тернопіль та Івано-Франківськ щодо впровадження оцінки якості державних послуг [5, с. 121]. Цей досвід свідчить, що за рахунок упровадження цієї діяльності: керівництво міста отримало змогу побачити стан справ з державними послугами та впливати на нього; населення отримало можливість впливати на якість державних послуг через публічні слухання та створення таких органів, як дорадчі ради з освіти; оприлюднення результатів оцінки та їх публічне обговорення значно активізували та зробили змістовним громадське життя в містах, підвищило можливості недержавних громадських організацій до участі у міській політиці; у результаті діяльності проекту проведено багато конкретних заходів щодо покращання якості послуг: інформування громадян про умови отримання послуг та обов'язки конкретних посадових осіб, створення єдиних центрів розрахунків за послуги, покращання водопостачання, кадрові зміни в апараті; загалом якість державних послуг підвищилась, а необхідність оплачувати чиновникам цю якість з власної кишені для громадян зменшилась [6].

Отже, виходячи з вищезазначеного, можна зробити наступні висновки, що важливим аспектом є якісне функціонування публічних слухань в межах правового поля, зокрема необхідним є: законодавчо закріпити право громадян на ініціювання проведення публічних слухань; законодавчо забезпечити право громадян на участь у формуванні та реалізації державної політики у формі публічних слухань шляхом прийняття окремого нормативно-правового акта – Закону України «Про публічні слухання в Україні».

Список використаних джерел:

1. Ходаківський М. Д. Політико-правові засади громадського контролю діяльності органів виконавчої влади / М. Д. Ходаківський // Держава і право : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К., 2013. – Вип. 61. – 540 с.
2. Про затвердження Порядку проведення громадського обговорення під час розгляду питань про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності, які за ними

закріплені, об'єктам права власності, які належать фізичним особам, імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/989-2012-%D0%BF>.

3. Про затвердження Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації : Указ Президента України 24 травня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/212/2012>.

4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

5. Ермилова Т. В. Взаимодействие органов власти и общественных организаций как фактор публичной политики в современной России: дис. ... канд. полит. наук : 23.00.02 / Ермилова Татьяна Владимировна. – М., 2007. – 216 с.

6. Прошко В. Чути громаду : посібник із залучення громадян до місцевого самоврядування (журнальний варіант) / В. Прошко // Аспекти самоврядування : Часопис укр.-америк. програми партнерства громад. – 2003. – № 3 (19). – С. 2-4.

Наставна Г.В.

аспірант,

Науковий керівник: Бобровник С.В.

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри теорії права та держави,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

КОНЦЕПЦІЯ АУТОПОЕЗИСУ В ПРАВІ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПРАВОРОЗУМІННЯ

Сучасний розвиток правової думки характеризується інтенсивністю, наявністю ідеологічного плюралізму, пошуком нових підходів, методології для аналізу та дослідження правових явищ. В сучасній науці спостерігаються, зокрема, тенденції до встановлення єдності природничого і соціогуманітарного знання, інтеграції та взаємопроникнення різних сфер знання [8]. Постнекласичний етап розвитку науки характеризується значною кількістю наукових напрацювань, об'єктом дослідження яких є складні нелінійні системи, що здатні до саморозвитку. Варто зауважити, що такі об'єкти вивчаються як в природничих, так і соціогуманітарних науках, а тому методології їх пізнання взаємодоповнюються, імплементуються та інтегруються. Не виключенням такої тенденції є поява концепції аутопоезису.

Теорію аутопоезису запровадили в нейробіології чилійські вчені У. Матурана і Ф. Варела в 1972 році, розуміючи суть терміну «аутопоезис» як самовідтворення, самопородження, самопобудову. Відповідно до цієї теорії аутопоетичними системами є такі, що мають здатність до самовідтворення своїх основних компонентів, забезпечення їх зв'язаності, впорядкованості, підтримуючи тим самим власну ідентичність, не виключаючи при цьому зміни в середині системи. Теорія аутопоезису була трансформована в 80-х роках